

بررسی میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی از دیدگاه بیماران

نویسندگان:

فریده معارفی*^۱، طاهره اشک تراب^۲، عباس عباس زاده^۲، حمید علوی مجد^۳، رسول اسلامی اکبر^۴

- ۱- گروه هوشبری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران.
 ۲- گروه پرستاری داخلی- جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
 ۳- گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
 ۴- گروه پرستاری داخلی- جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران

Journal of Education and Ethics in Nursing, Volume 3, Number 1, Spring 2014

چکیده:

مقدمه: موضوع مهمی که لازم است همواره در ارائه ی مراقبت ها مورد توجه قرار گیرد، دستیابی به کیفیت مطلوب ارائه ی خدمات و جلب رضایت بیماران است. هدف از پژوهش حاضر بررسی دیدگاه بیماران درباره ی میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی پرستاران در بیمارستان های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی جهرم می باشد.

روش کار: در این پژوهش توصیفی- تحلیلی ۲۱۰ نفر از بیماران بستری در بیمارستان های دانشگاه علوم پزشکی جهرم شرکت داشتند که به روش سهمیه ای انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده ها بر اساس پرسشنامه پژوهشگر در حیطه ی روا و پایایی ($r=0.84$) بود که شامل دو بخش اطلاعات جمعیت شناختی و ۷ سؤال اختصاصی در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی با مقیاس پنج درجه ای لیکرت می باشد. جهت تحلیل داده ها از آمار توصیفی- استنباطی استفاده شد.

یافته ها: میانگین میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی توسط پرستاران، $5/33 \pm 20/68$ (از کل ۲۸نمره) گزارش شد که در سطح خوب قرار می گرفت. بین هیچ کدام از مشخصات جمعیت شناختی بیماران (سن، جنس، وضعیت تأهل، محل زندگی، تحصیلات و شغل) و مشخصات بستری آنها (بیمارستان و بخش محل بستری، سابقه ی بستری و طول بستری) با رعایت کدهای اخلاق حرفه ای پرستاران ارتباط معناداری مشاهده نشد.

نتیجه گیری: با توجه به سطح رعایت خوب کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری، در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی از دیدگاه بیماران به نظر می رسد حفظ و ارتقاء وضعیت موجود باید مد نظر مسئولان مربوط قرار گیرد.

J Educ Ethics Nurs 2014; 3(1):27-33

واژگان کلیدی: کدهای اخلاق حرفه ای، ارائه ی خدمات بالینی، دیدگاه بیمار، پرستار

مقدمه:

اخلاقی و اصول و ارزش های اخلاقی یک نظام حرفه ای می پردازد و ناظر بر اخلاق در محیط حرفه ای است» [۱]. در این زمینه اخلاق پرستاری نیز عبارت است از «رعایت اخلاق حرفه ای در ارائه ی مراقبت های پرستاری و رعایت اخلاق در عملکردهای فنی پرستاری که از مسائل عمومی مراقبت حساس تر و مهم تر است. بنابراین صاحب نظران معتقدند که اخلاق در درون ارائه ی خدمات پرستاری خوب

مقصود از اخلاق حرفه ای « مجموعه ی قواعدی است که باید افراد داوطلبانه و براساس ندای وجدان و فطرت خویش در انجام کار حرفه ای رعایت کنند؛ بدون آن که الزام خارجی داشته باشند یا در صورت تخلف، به مجازات های قانونی دچار شوند. همچنین اخلاق حرفه ای به مسائل و پرسش های

* نویسنده مسئول، نشانی: جهرم، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم.

پست الکترونیک: faride.maarefi@yahoo.com

تلفن تماس: ۴-۱۵۰۳۴۴۵۴

تاریخ پذیرش: ۹۳/۴/۲۴

تاریخ دریافت: ۹۳/۱/۱۸

به نظر می رسد مسئله‌ی مهمی که همواره در ارائه ی خدمات لازم است مورد توجه قرار گیرد، دستیابی به کیفیت مطلوب ارائه‌ی خدمات و جلب رضایت بیماران می باشد. این امر یکی از مسئولیت های مهم پرستاران محسوب می شود و هر روز اهمیت بیشتری پیدا می کند [۷].

هر چند پژوهش‌های انجام گرفته درباره‌ی میزان رعایت کدهای «اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی» نتایج مختلفی را در بر داشته است، به طوری که در پژوهش قبادی فر و مصلی نژاد (۱۳۹۲) نتایج نشان داد که میانگین نمره ی به دست آمده در رابطه با آموزش به بیمار، که یکی از کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی است، از دیدگاه کادر درمانی، ۳/۶۷ از ۵ بوده است که نشان می داد پرستاران این کد اخلاقی را خوب رعایت کرده اند. [۸] از سوی دیگر در پژوهش کهن و همکاران (۱۳۸۶) کد «معرفی خود به بیمار قبل از ارائه ی مراقبت توسط کارکنان درمانی» که یکی دیگر از کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی است، کمترین میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای از دیدگاه بیماران شرکت کننده بود [۹]. همچنین نتایج پژوهش کاظم نژاد و حسام زاده (۱۳۹۱) نیز نشان داد که میانگین امتیاز به دست آمده از کد «حق رسیدگی به شکایات بیمار از دیدگاه پرستاران» ۲/۲۹ از ۶ بوده، که نشان می داد پرستاران در سطح ضعیف این کد اخلاقی را رعایت کرده اند [۱۰]. با این حال در پژوهش بستانی خالصی (۱۳۹۱) میانگین «پاسخ بیماران در دریافت خدمات بدون تبعیض پس از بستری»، در یک طیف لیکرت ۰ تا ۵، ۴/۷۹ گزارش شده بود که بیان می کرد که پرستاران این موضوع را در حد خوب رعایت کرده اند [۱۱].

بنابراین از مهم ترین سیاست های بخش بهداشت و درمان بهبود کیفیت ارائه ی خدمات مراقبت های بهداشتی- درمانی است [۱۲]. رعایت کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی با بهبود کیفیت این خدمات رابطه ی تنگاتنگی دارد. از سوی دیگر نتایج متفاوت پژوهش های انجام گرفته بیشتر به بررسی رعایت کدهای اخلاق حرفه ای از دیدگاه پرستاران پرداخته و بررسی دیدگاه بیماران که محوری ترین عنصر مؤسسات سلامت و دریافت کننده ی خدمات در رابطه با رعایت کدهای اخلاقی پرستاری در خدمات بالینی است، نادیده گرفته شده اند. پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای توسط پرستاران در حیطه ی «پرستار و ارائه ی خدمات بالینی» از دیدگاه بیماران صورت گرفته است تا با استفاده از نتایج آن زمینه برای توصیف بهتر وضعیت موجود و گردآوری داده های مکمل پژوهش های

جای گرفته و پرستار باید استانداردهای اخلاق حرفه ای و اصول حرفه ای را که به طور ذاتی در یک ارتباط درمانی وجود دارند، به کار بندد [۲]. در این زمینه طراحی کدهای اخلاق حرفه ای و درک مناسب از آنها می تواند در انجام فعالیت های حرفه ای همانند یک راهنمای عملکرد اخلاقی کاربرد داشته و مسئولیت های مشخص و ثابتی را تعیین نماید که رعایت آنها سبب ارائه ی خدمات با کیفیت می گردد [۳].

بدین ترتیب کدهای اخلاقی، یکی از ابزارهای بسیار رایج برای جاری کردن اخلاق حرفه ای در حیطه ی پرستاری است. به طوری که تدوین، آموزش، اعمال نظارت بر پیروی از کدهای اخلاق حرفه ای یکی از ابزارهای تحقق اخلاق حرفه ای است که اکنون در بسیاری از کشورهای دنیا مرسوم شده است و سازمان های حرفه ای ملی و بین المللی، هر یک کدهایی را تدوین و تصویب کرده اند که با وجود برخی تفاوت های ظاهری، در عمل، هدف همه ی آنها اعتباربخشی به حرفه ی پرستاری از طریق ارائه ی مراقبت شایسته به بیماران است [۴]. در ایران، آیین اخلاق پرستاری همچون راهنماها و کدهای ملی اخلاقی در حیطه های مختلف پرستار و جامعه، پرستار و تعهد حرفه‌ای، پرستار و ارائه ی خدمات بالینی، پرستار و همکاران تیم درمانی و پرستار و آموزش و پژوهش از سوی سازمان نظام پرستاری با همکاری صاحب نظران حوزه ی پرستاری و اخلاق پزشکی تدوین و اعلام گردیده است. در این زمینه، حیطه ی «پرستار و ارائه ی خدمات بالینی» با ۲۳ بند پرستار را در عرصه ی ارائه ی خدمات بالینی و تصمیم گیری های مراقبتی یاری می دهد و به طور مستقیم بر عملکرد پرستار در مراقبت از بیمار تمرکز دارد [۵]. از دستاوردهای مهم رعایت کدهای اخلاق حرفه ای، تسهیل اجرای حاکمیت بالینی است از جمله: در پیش گرفتن اقداماتی به منظور به حداقل رساندن خطر برای کارکنان و بیماران، شناسایی به موقع و بی طرفانه ی عوارض و رویدادهای مهم و دلایل بروز آنها، توجه به شکایات بیماران، استفاده از بهترین شواهد موجود در تصمیم گیری بالینی، خودارزیابی عملکرد و نتایج مداخله های بالینی [۶].

در این زمینه بر اساس تعریف انجمن پرستاری آمریکا (American Nurses Association (ANA)، پرستاران باید فعالانه بر اساس کدهای اخلاق حرفه ای عمل نمایند تا بتوانند تأمین کننده ی مراقبت های مطلوب در فرایند تصمیم گیری های بالینی باشند. همچنین پایبندی به اصول کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری، پرستاران را مسئول و متعهد می کند تا با عمل براساس استانداردهای حرفه ای، سلامت و رفاه بیماران را در مرکز توجه خود قرار دهند [۲]. بدین ترتیب

و نیز صاحب نظران مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و گروه اخلاق پزشکی شیراز تأیید شد. شاخص روایی محتوای پرسشنامه در قسمت مربوط بودن ۹۱/۲۵ درصد، واضح بودن ۷۰ درصد، و ساده بودن ۱۲ / ۷۸ درصد به دست آمد. جهت بررسی پایایی ابزار نیز از روش آزمون، باز-آزمون استفاده شد که برای انجام آن در پژوهش مقدماتی، پرسشنامه ای جهت پاسخ گویی در دو مرحله به فاصله ی ۵ روز (در روزهای دوم و هفتم بستری) در اختیار ۱۵ نفر از بیماران بخش های مورد پژوهش قرار داده شد و پس از جمع آوری اطلاعات در دو مرحله، ضریب پایایی ۰/۸۴ برای ابزار این پژوهش به دست آمد.

پژوهشگر پس از دسترسی به نمونه های مورد پژوهش و ارائه ی توضیحات لازم در ارتباط با هدف پژوهش و محتوای پرسشنامه با رعایت ملاحظات اخلاقی از قبیل: دادن حق انتخاب شرکت کنندگان جهت شرکت یا شرکت نکردن در پژوهش، اطمینان دادن به آنان درباره ی محرمانه ماندن همه ی اطلاعات، خودداری از درج نام شرکت کنندگان در پرسشنامه ها و گزارش های مربوط به نتایج پژوهش، پرسشنامه را در اختیار نمونه ها قرار داد تا اقدام به پاسخ گویی سؤالات نمایند. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار «اس پی اس اس ۱۷» و از آزمون های توصیفی - استنباطی انجام گردید.

یافته ها:

در این پژوهش میانگین و انحراف معیار سن در واحدهای مورد پژوهش ۴۰±۱/۵۹ بود. اکثریت نمونه های پژوهش مؤنث (۵۹/۵ درصد)، متأهل (۷۷/۱) و خانه دار (۴۸/۱ درصد) بودند. سایر اطلاعات جمعیت شناختی در جدول ۱ آورده شده است. نتایج پژوهش نشان داد میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی از دیدگاه بیماران ۵/۳۳±۲۰ / ۶۸ از کل نمره ۲۸ بود، که بر اساس طبقه بندی انجام شده در سطح خوبی قرار داشت (جدول ۲). بیشترین میانگین به دست آمده از بین کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی مربوط به کد «خواسته های شما را بدون در نظر گرفتن وضعیت مالی یا مذهب تان مورد توجه قرار می دهند» با میانگین (۳/۱۱±۱/۲۷) از ۴ بود و در این رابطه نتایج نشان داد که ۵۸/۴ درصد بیماران بر این باور بودند که پرستاران، همیشه این کد اخلاقی را در مراقبت ها رعایت می نمایند و تنها ۷/۶ درصد بیماران اظهار کردند که پرستاران هرگز این کد اخلاقی را رعایت نمی کنند.

قبلی فراهم شده و به دنبال آن امکان برنامه ریزی جامع تر در جهت ارتقاء رعایت کدهای اخلاق حرفه ای توسط پرستاران بیش از پیش ایجاد گردد.

روش کار:

این پژوهش به صورت توصیفی- تحلیلی در سال ۱۳۹۲ در بیمارستان های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام شد. محیط بررسی در این پژوهش، شامل بخش های داخلی، جراحی، زنان، گوش و حلق و بینی، اورتوپدی، چشم و اورولوژی بیمارستان های پیمانیه و شهید مطهری جهرم می شد. معیارهای ورود بیماران در این پژوهش عبارت بودند از: داشتن سواد خواندن و نوشتن، داشتن حداقل سن ۱۸ و حداکثر ۶۵ سال، گذشت حداقل یک شیف از زمان بستری، نداشتن بیماری روانی بر اساس اطلاعات پرونده و دارا بودن سطح هوشیاری مناسب جهت پاسخ گویی به سؤالات. حجم نمونه مورد بررسی در این پژوهش بر حسب فرمول حجم نمونه ۲۱۰ نفر بود که به روش سهمیه ای نمونه گیری انجام شد.

$$n \geq \frac{z_{1-\alpha/2}^2 (1-P)}{\epsilon^2 P}$$

ابزار گردآوری داده ها، بر اساس پرسشنامه ای بود که پژوهشگر از طریق کدهای اخلاق حرفه ای پرستاران، از سوی سازمان نظام پرستاری با همکاری صاحب نظران حوزه ی پرستاری و اخلاق پزشکی تدوین و اعلام کرده بودند [۵].

بخش اول پرسشنامه مربوط به سؤالات اطلاعات جمعیت شناختی و بخش دوم، مشتمل بر سؤالات اختصاصی پژوهش بود که شامل ۷ عبارت با مضمون کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی «نحوه ی ارائه ی خدمات بالینی» نظام پرستاری می شد. به گونه ای که قابلیت ارزیابی میزان رعایت آنها از دیدگاه عموم بیماران را داشته باشند. حداقل نمره در این پرسشنامه صفر و حداکثر نمره ۲۸ بود که نمونه های پژوهش در یک طیف لیکرت شامل همیشه=۴، اغلب=۳، گاهی اوقات=۲، به ندرت=۱، هرگز=۰ می شد. لازم به ذکر است در پرسشنامه بر طبق نظر مشاور آمار و در نظر گرفتن مقیاس ۰/۳۳ میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای توسط پرستاران از دیدگاه بیماران، به سه طبقه ی ضعیف، متوسط و خوب دسته بندی شد. کسب امتیاز ۰ تا ۹ بیانگر رعایت ضعیف، ۱۰ تا ۱۹ رعایت متوسط و ۲۰ تا ۲۸ نیز رعایت خوب کدهای اخلاق حرفه ای توسط پرستاران را منعکس می نمود.

معیار روایی پرسشنامه ی پژوهشی حاضر توسط ۱۵ نفر از اعضای هیئت علمی خیره دانشگاه های تهران، شیراز، جهرم و ارومیه

بود و در این رابطه ۲۴/۷ درصد از بیماران بیان کردند این کد «به ندرت» و «گاهی اوقات» رعایت می کنند. ۱۰ درصد بیماران نیز بر این باور بودند که پرستاران هرگز این کد اخلاق حرفه ای را رعایت نمی کنند.

کمترین میانگین نمره ی رعایت کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی به این کد «در صورت لزوم، هر گونه اعتراض یا مشکل شما را به مسئول بخش گزارش می دهند» مربوط می شد که با میانگین (۲/۷۶±۱/۳۵ از ۴)

جدول ۱: توزیع بیشترین فراوانی مطلق و نسبی واحدهای مورد پژوهش بر حسب مشخصات جمعیت شناختی بیماران

مشخصات جمعیت شناختی	آمار	فراوانی	درصد
سن (۳۳-۱۸ سال)	۹۹	۴۷/۳	
جنس (زن)	۱۲۵	۵۹/۵	
وضعیت تاهل (متاهل)	۱۶۲	۷۷/۱	
محل زندگی (شهر)	۱۴۷	۷۰	
تحصیلات (ابتدایی)	۹۶	۴۵/۷	
شغل (خانه دار)	۱۰۱	۴۸/۱	
بیمارستان محل بستری (بیمانیه)	۱۳۴	۵۹	
بخش محل بستری (داخلی)	۸۴	۴۰	
داشتن سابقه ی بستری (دارد)	۱۱۸	۵۶/۵	
طول بستری (سه روز، چهارروز و بیشتر)	۱۰۲	۴۹/۲	

جدول ۲: توزیع میانگین و انحراف معیار میزان رعایت هر یک از کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی از دیدگاه بیماران

کدهای حیطه ارائه خدمات بالینی	آمار	میانگین ± انحراف معیار
معرفی کردن		۲/۸۱±۱/۳۸
توجه بدون تبعیض		۳/۱۱±۱/۲۷
جلب اعتماد بیمار		۲/۹۸±۱/۲۸
گرفتن رضایت از بیمار		۳±۱/۲۳
آموزش به بیمار یا خانواده وی		۳/۰۸±۱/۱۳
گزارش اعتراض بیمار به مسئول بخش		۲/۷۶±۱/۳۵
پرهیز از زیر پا گذاشتن اخلاقیات		۲/۹۱±۱/۲۴
میانگین کل		۲۰/۶۸±۵/۳۳

از سوی دیگر نتایج نشان می داد بیشترین میانگین به دست آمده از بین کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی مربوط به کد «توجه بدون تبعیض» بود. در پژوهش بستانی خالصی (۱۳۹۱) نیز میانگین پاسخ بیماران در «دریافت خدمات بدون تبعیض پس از بستری»، در حد بالا گزارش شده بود و نتایج به دست آمده در مورد «احترام به باورهای مذهبی، ملی و قومی بیمار» نیز نشان می داد که پرستاران این موضوع را در حد خوب رعایت کرده اند [۱۱]. نتایج قیادی فر و مصلی نژاد (۱۳۹۲) نیز که بر اساس دیدگاه پرستاران انجام شد، بیانگر آن بود که میانگین امتیاز کد «تعهد کادر درمانی به عدالت در مراقبت» ۴/۰۱ از ۵ بود که نشان می داد این کد از سوی کادر درمانی در سطح بالا رعایت شده است [۸] که با نتایج پژوهش حاضر که از دیدگاه بیماران انجام

بیشترین میانگین به دست آمده از بین کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی مربوط به کد با مضمون «توجه بدون تبعیض» و کمترین میانگین مربوط به کد با مضمون «گزارش اعتراض بیمار به مسئول بخش» است.

بحث:

همان طور که نتایج نشان داد میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی از دیدگاه بیماران در سطح خوب قرار گرفت. در همین زمینه نتایج پژوهش قلجه و همکاران (۱۳۸۷) نیز بیانگر آن بود که تنها ۹/۲ درصد بیماران از خدمات پرستاری ناراضی، ۶۱ درصد نسبتاً راضی و ۲۹/۸ درصد کاملاً راضی بودند [۱۳].

در پژوهش حاضر همان طور که نتایج نشان داد بین هیچ کدام از مشخصات جمعیت شناختی بیماران و مشخصات بستری آنها با رعایت کدهای اخلاق حرفه‌ای پرستاران ارتباط معناداری مشاهده نشد ($P\_value < 0/001$). اگرچه در پژوهش دهقانی و محمد خان کرمانشاهی بین جنس و کیفیت عملکرد اخلاق حرفه ای ارتباط معناداری وجود داشت ($P=0/02$) [۱۸]. همچنین در پژوهش قبادی فر و مصلی نژاد بین نوع بخش محل بستری و سن افراد با رعایت اخلاق حرفه ای اختلاف معناداری وجود دارد ($P < 0/05$) [۸].

از آنجایی که ممکن است رعایت هر چه بهتر کدهای اخلاق حرفه ای پرستاران علاوه بر اثرات مثبتی که می تواند بر کیفیت مراقبت پرستاری بگذارد، با رضایت مندی بیماران نیزارتباط داشته باشد؛ انجام پژوهش هایی با هدف بررسی همبستگی میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای پرستاران و رضایت مندی بیماران پیشنهاد گردید. از سوی دیگر با توجه به این که آگاهی هر چه بیشترمديران و مسئولین در زمینه ی علل و عوامل سهیم در میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای توسط پرستاران خصوصاً در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی می تواند در ارتقای کیفیت مراقبت های پرستاری ارائه شده مؤثر باشد به نظر می رسد انجام پژوهشی در رابطه با بررسی عوامل مرتبط با رعایت کدهای اخلاقی حرفه ای پرستاری در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی تأثیر گذار است.

نتیجه گیری:

یافته‌های این پژوهش در رابطه با هدف کلی «تعیین دیدگاه بیماران در رابطه با میزان رعایت کدهای اخلاق حرفه ای پرستاری در حیطه ی ارائه ی خدمات بالینی»، نشان داد که رعایت کدهای اخلاق حرفه ای پرستاران در سطح خوب است. اگر چه حفظ و ارتقاء وضعیت موجود ضروری است، با این حال توجه بیش از پیش به رفع برخی کاستی ها در رعایت کدهای اخلاق حرفه ای مانند: «توجه به هرگونه اعتراض و شکایات بیماران و رسیدگی و گزارش آن به افراد مسئول همچون سرپرستاران که هدایت مراقبت های ایمن پرستاری برای بیماران را راهبری می نمایند» به عنوان یک ضرورت حرفه ای در چارچوب حاکمیت بالینی به شمار می رود.

تقدیر و تشکر:

این مقاله حاصل بخشی از پایان نامه فریده معارفی در مقطع کارشناسی ارشد است. نگارندگان بدین وسیله مراتب تقدیر و تشکر خویش را از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی جهرم و همچنین سرپرستاران بخش ها و بیماران محترم شرکت کننده در پژوهش و همه ی سروران و عزیزانی

شده است، مشابهت دارد و بیانگر این موضوع است که بیماران و پرستاران هر دو نگاه مثبتی به این قضیه دارند. از عوامل مؤثر یا تسهیل کننده در این امر که ممکن است نتایج پژوهش حاضر را نیز تحت تأثیر قرار داده باشد، می توان به این موارد اشاره کرد: نگرش مثبت پرستاران به موضوع و توجه بدون تبعیض به بیماران به عنوان یکی از اولویت های پرستاری در مؤسسات سلامت و احساس وظیفه پرستاران در برابر بیماران به کار می رود. شاید بتوان گفت: در این میان برگزاری دوره‌ها و کنگره‌های آموزش اخلاق حرفه‌ای در سال‌های اخیر در جهت ارتقای رعایت معیارهای اخلاق حرفه ای پرستاران مؤثر بوده است.

در پژوهش حاضر کمترین میانگین نمره رعایت کدهای اخلاق حرفه ای در حیطه ی ارائه‌ی خدمات بالینی مربوط به کد «گزارش اعتراض بیمار به مسئول بخش» بود. در این میان شورای بین المللی پرستاران بیان می دارد که توجه به ایمنی بیمار، برای بهبود کیفیت مراقبت پرستاری ضروری بوده و تمام پرستاران مسئولیت اساسی جهت حفظ ایمنی بیمار را در همه ی حیطه های مراقبت دارند از جمله: حمایت از ایمنی بیمار و گزارش دادن رخدادهای نا به جا به یک فرد مسئول است [۱۴]. نتایج پژوهش کاظم نژاد و حسام زاده (۱۳۹۱) نیز نشان داد که میانگین امتیاز به دست آمده از کد «حق رسیدگی به شکایات بیمار از دیدگاه پرستاران» ۲/۲۹ از ۶ بوده است، که نشان می دهد پرستاران این کد اخلاقی را در حد ضعیف رعایت کرده اند [۱۰]. نتایج پژوهش نصیریانی (۱۳۸۶) نیز نشان داد که میانگین امتیاز «حق اعتراض بیماران از دیدگاه پرستاران»، ۵/۵۸ از مجموع ۲۱ بود که بیانگر نگرش ضعیف پرستاران نسبت به این موضوع بود [۱۵]. همچنین نتایج به دست آمده در پژوهش کیفی آتش زاده شوریده و همکارانش (۱۳۹۱) که با هدف تبیین مفهوم کیفیت مراقبت پرستاری از دیدگاه بیماران و همراهان ایشان انجام گردید، نشان داده بود که یکی از درون مایه‌های «توجه به نگرانی ها و شکایات بیماران» است و بسیاری از بیماران و همراهان آنان انتظار داشتند که پرستاران به نگرانی ها و شکایات بیماران توجه نمایند و اظهار نمودند که برخی از پرستاران نسبت به مشکلات بیماران بی تفاوت هستند و همین امر منجر به طولانی شدن روند بهبودی بیمار و راضی نبودن آنان می شود [۱۶]. اگرچه گزارش بنت و همکاران (Bennett et al) (۲۰۰۳) دلالت بر این دارد که که کمبود وقت و پرسنل (زیاد بودن تعداد بیماران) بزرگ ترین مانع پرستاران برای رعایت اخلاق حرفه‌ای در مراقبت است [۱۷].

که بدون هیچ گونه چشم داشتی ما را در اجرا و تکمیل این پژوهش یاری نمودند، اعلام می دارند.

References:

1. Amiri AN, Mobini M. Professional Ethic, Nessesery for Organisation. *Moral Wisdom Home* 2010;1(4):1-15. (Persian)
2. Tefagh MR, nikbakht Nasrabadi A, Abas M, Deen Mohammadi N. Observance of professional ethics in the implementation of medication by nurses. *Life* 2004;10(23): 77-85. (Persian)
3. Farajkhoda T, Latifnejad Roodsari R, Abasi M. reproductive health, in terms of ethics and rights. *J Med Ethics* 2012; 6(21):39-64. (Persian)
4. Dobrowolska B, Wrońska I, Fidecki W, Wysokiński M. Moral obligations of nurses based on the ICN, UK, Irish and Polish codes of ethics for nurses. *Nurs Ethics* 2007 ;14(2):171-80.
5. Nursing Organization. Available from: <http://www.ino.ir/tabid/40/language/fa-IR/Default.aspx>. Accessed 2013, May 17.
6. Rassin M. Nurses Professional and Personal Values. *Nurse Ethics* 2008; 15(5):614-30
7. Haji Nezhad MA, Rafie F, Jafarjalal E, Haghani H. Relationship between caring behaviors of nursing and in nursing staff patients' satisfaction. *Iranian J Nurs* 2008; 20(49):73-83
8. Gho badifar A, Mosalanejad L. Evaluation of staff adherence to professionalism in Jahrom University of Medical Sciences. *J Ethics Educ* 2013; 2(2):1-6. (Persian)
9. kohan N, Sabzevari S, Nakhaei N, et al. Assess surgical patients admitted to hospital medical ward to respect privacy. *J Kerman Nurs Midwifery*. 2007; 1-2(7):40-47. (Persian)
10. Kazemnejad M, Hesamzadeh A. Implementation of Patients' Bills of Rights by Physicians and Nurses from Their Colleagues' Points of View in Educational Hospitals of Mazandaran University of Medical Sciences. *J Mazandaran Univ Med Sci* 2013;22(98):216-223. (Persian)
11. Bostanikhalesi Z, Masoole Shademan R, Abedinzade M. Evaluation of the patients, doctors and nurses view points about patient bill of rights in rasht public hospitals. *J Fasa Univ Med Sci* 2012;2(6):291-295. (Persian)
12. Askari A, Oreyzi HR, Nouri A. The Relationship between Personal (Instrumental and Terminal) and Professional Values among Nurses in Hospitals Affiliated to Isfahan University of Medical Sciences, Iran. *Health Info Manag* 2012; 8(8):1039-1050. (Persian)
13. Ghalje M, Ghajaei F, Mazloom A. Correlation between clinical competence and patient satisfaction Nursing services. *J Nurs Midwifery Shahid Beheshti* 2008; 18(63):12-19. (Persian)
14. Johnstone MJ, Kanitsaki O. The ethics and practical importance of defining, distinguishing and disclosing nursing errors: a discussion paper. *Int J Nurs Stud* 2006; 43(3): 367-76
15. Nasiriani KH, Farnia F, Nasiriani F. Assessment of patients' rights of nurses in the hospitals of Yazd. *J Legal Med* 2013; 12(1):33-37. (Persian)
16. Atashzadeh Shoorideh F, Pazargadi M, Zagheri Tafreshi M. The Concept of Nursing Care Quality from the Perspective of Stakeholders: A Phenomenological Study. *J Qual Res Health Sci* 2012; 1(3):214-228. (Persian)
17. Bennett S, Tooth L, McKenna K, Rodger S, Strong J, Ziviani J, Mickan Sh, Gibson L. Perceptions of evidence-based practice: A survey of Australian occupational therapists. *Australian Occup Ther J* 2003; 50: 13 -22.
18. Deghani A, Mohammad Khan Kermanshahi S. Evaluating of compliance with professional ethical standards in nursing practice from Nursing Staff's Viewpoints in Tehran University of Medical Sciences. *Modern Care, Sci Q Birjand Nurs Midwifery Faculty* 2012; 9(3):208-216. (Persian)

Compliance of nursing codes of professional ethics in domain of clinical services in Patients Perspective

Maarefi M^{1*}, Ashk Torab T², Abaszadeh A², Alavi Majd³, Eslami Akbar R⁴

Received: 4/7/2014

Accepted: 7/15/2014

1. Dept of Anesthesiology. School of Nursing and Midwifery. Jahrom University of Medical Sciences, jahrom, Iran
2. Dept of Medical-Surgical Nursing. School of Nursing and Midwifery. Shahid Beheshti Univ Med Sci, Tehran, Iran
3. Dept of Biostatistics. School of Medicine. Shahid Beheshti University of Medical Sciences. Tehran. Iran
4. Dept of Medical-Surgical Nursing. School of Nursing and Midwifery. Jahrom University of Medical Sciences. jahrom, Iran

Journal of Education and Ethics in Nursing, Volume 3, Number 1, Spring 2014

J Educ Ethics Nurs 2014;3(1):27-33

Abstract

Introduction:

An important issue of nursing in the provision of care is to achieve the desirable quality of services in order to gain the satisfaction of patients. The aim of this study is to consider the views of patients regarding the observance of codes of professional ethics in the domain of clinical services by nurses working in hospitals affiliated to Jahrom University of Medical Sciences.

Materials and Methods:

In this descriptive-analytical study, 210 patients admitted in different hospitals of Jahrom University of Medical Sciences were selected using randomized quota sampling. The data gathering tool consisted of a valid, reliable ($r=0/84$) questionnaire including two sections of demographic information and 7 specific questions related to clinical services with 5-point Likert scale. Data analysis was performed by descriptive and analytic statistics via SPSS.

Results:

The mean of observance of codes of professional ethics by nurses in the domain of clinical services through the perspective of patients was $20/68 \pm 5/33$ (out of total 28). Findings of the research indicated no significant or meaningful relationship between the patients' demographic data (age, sex, marital status, place of residence, education and occupation) and the characteristics of hospitalization (hospital and ward-inpatient, history of hospitalization and length of stay) in one hand, and the observance of codes of professional ethics for nurses on the other.

Conclusion:

With respect to the acceptable level of the observance of codes of professional ethic by nurses in the area of clinical services and according to the data collected from patients, it seems necessary that hospital authorities have to direct their efforts towards keeping and promoting the present situation.

Key words: Codes of Professional Ethics- clinical services -Perspective-Patients- Nurses

* Corresponding author, Email: faride.maarefi@yahoo.com